

ALGEMENE VERGADERING

ONDERWERP
Jaarstukken 2022

PROGRAMMA
financiën, organisatie en
informatie

PORTEFEUILLEHOUDER
T. Vereijken

De Algemene Vergadering besluit

1. De jaarstukken 2022 (het jaarverslag en de jaarrekening) vast te stellen overeenkomstig het opgestelde ontwerp;
2. Het resultaat van 2022 te bestemmen conform het in de jaarstukken opgenomen voorstel, namelijk:
 - a. € 2.090.055 toevoegen aan de algemene reserve (watersysteemtaak)
 - b. € 506.913 onttrekken aan de tariefegalisatiereserve zuiveringstaak
 - c. € 367.460 toevoegen aan de bestemmingsreserve Windpark Hanze
 - d. een bestemmingsreserve HWBP instellen en daaraan € 120.351 toevoegen
 - e. een bestemmingsreserve Afwikkeling overcommittering POP3 instellen en daaraan € 109.250 toevoegen
3. De niet afgeronde maatregelen 2022 opvolgen zoals dit per maatregel is beschreven in dit voorstel
4. De bestemmingsreserve Afwikkeling overcommittering POP3 ter beschikking te stellen voor de afwikkeling van de overcommittering POP3

Korte samenvatting

Het jaar 2022 startte nog in de coronacrisis, die crisis werd opgevolgd door de macro-economische gevolgen van de Oekraïne-crisis. Desondanks is het werk van Waterschap Zuiderzeeland voor het grootste deel doorgegaan.

Mijlpalen 2022

De Algemene Vergadering stelde in 2022 het Waterbeheerprogramma 2022-2027 vast. Met het vaststellen van de Klimaataanpak Zuiderzeeland en de Energiestrategie 'Water en Energie Verbinden' zijn nieuwe ijkpunten gezet op weg naar een klimaat- en energieneutraal waterschap. In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de agenda Biodiversiteit, met opgedane ervaring door maaien en klepelen en biodiversiteit aanpassen van pachtcontracten. De beoordelingsronde voor onze dijken is afgerond en gerapporteerd. De aanleg van het grondwatermeetnet is afgerond. In 2022 is de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering grotendeels afgerond. We werkten aan de toekomst, bijvoorbeeld met het opstellen van het voorontwerp voor het vergroten van de capaciteit van AWZI Almere (AWZI Fit for the future).

Prijsontwikkelingen waren van invloed in 2022

Hoge inflatie is helaas weer terug. De kosten van energie en grondstoffen stegen in het jaar 2022 naar ongekende hoogten. Ook onze leveranciers kregen te maken met hogere materiaalkosten. In combinatie met personeelstekorten was bij Zuiderzeeland een forse prijsontwikkeling merkbaar. Het waterschap was voor het jaar 2022 een groot aantal contracten, waaronder energie, meerjarig aangegaan, hetgeen de prijsontwikkeling enigszins temperde.

Toekomstbestendige financiën

In het Bestuursprogramma *Water beweegt ons*, dat in 2019 is vastgesteld, is opgenomen dat het waterschap een gezonde financiële uitgangspositie wil behouden voor de lange termijn. Ook in 2022 borgden we de toekomstbestendigheid. In december 2022 is het reserve- en schuldenbeleid vastgesteld, waarin uitgangspunten bepaald zijn voor onze financiële positie in de toekomst. Ook heeft de Algemene Vergadering begin 2022 de keuze

gemaakt om de leningenportefeuille te herstructureren en de lage rente voor een langere tijd vast te leggen.

Jaarresultaat bedraagt 2,2 miljoen euro

Het totale resultaat 2022 kan voor € 2,1 miljoen worden verklaard door hogere belastingopbrengsten en voor € 0,1 miljoen door lagere uitgaven op exploitatiebudgetten en kapitaallasten. Het jaarresultaat bestaat uit een positief resultaat op de watersysteemtaak (ruim € 2,5 miljoen) en een negatief resultaat op de zuiveringstaak (bijna € 0,4 miljoen).

Voorgestelde bestemming van het jaarresultaat

Het voorstel is om het jaarresultaat toe te voegen aan de algemene reserve (watersysteemtaak), te onttrekken uit de tariefegalisatiereserve (zuiveringstaak) en drie bestemmingsreserves te vormen. Zo kan dit resultaat bijdragen aan een financiële toekomstbestendigheid van het waterschap.

Relevante kaders

Lelystad, 16 mei 2023

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

In de Waterschapswet ligt vast dat het college van DenH jaarlijks de jaarstukken aanbiedt aan de Algemene Vergadering ter vaststelling. De opbouw is conform de voorschriften uit het Waterschapsbesluit.

Jaarstukken

De jaarstukken zijn de verantwoording over het afgelopen jaar en bestaan uit het jaarverslag (beleidsmatige verantwoording) en de jaarrekening (financiële verantwoording). De Algemene Vergadering stelt de jaarstukken vast, inclusief de bestemming van het jaarresultaat. De AV reflecteert op het afgelopen jaar en stipt leerpunten aan voor het lopende jaar of de komende jaren.

Beoogd effect

Met de vaststelling van de jaarrekening handelt het waterschap in lijn met de Waterschapswet, met een goedkeurende controleverklaring van de accountant. Met de voorgelegde bestemming van het resultaat wil het college bijdragen aan de financiële toekomstbestendigheid van het waterschap, voortvloeiend uit het reservebeleid (zoals vastgesteld AV december 2022).

Onderbouwing beslispunten

1.1 Taakuitvoering op orde en belangrijke mijlpalen bereikt

Terugkijkend naar 2022 kan geconcludeerd worden dat het grootste deel van de geplande taken in de begroting op het gebied van veilig, voldoende en schoon water zijn uitgevoerd en dat er belangrijke mijlpalen zijn bereikt. Dit ondanks het feit dat we in 2022 te maken hadden met bijzondere (macro-economische) omstandigheden. De dijken zorgden voor waterveiligheid, onze gemalen voor droge voeten en ook ons afvalwater werd gezuiverd. De Algemene Vergadering stelde in 2022 het Waterbeheerprogramma 2022-2027 vast. In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de agenda Biodiversiteit, met opgedane ervaring door maaien en klepelen en biodivers aanpassen van pachtcontracten. De beoordelingsronde voor onze dijken is afgerond en gerapporteerd. De aanleg van het grondwatermeetnet is afgerond. In 2022 is de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering grotendeels afgerond. We werkten aan de toekomst, bijvoorbeeld met het opstellen van het voorontwerp voor het vergroten van de capaciteit van AWZI Almere (AWZI Fit for the future).

1.2 Op weg naar een klimaat- en energieneutraal waterschap

Met het vaststellen van de Klimaataanpak Zuiderzeeland en de Energiestrategie 'Water en Energie Verbinden' zijn nieuwe ijkpunten gezet op weg naar een klimaat- en energieneutraal waterschap. De Klimaataanpak volgt de ambitieuze landelijke klimaatdoelstellingen voor mitigatie, adaptatie en circulariteit. Binnen de kerntaken hebben we in 2022 de mogelijkheden verkend die binnen ons bereik liggen. In de waterketen liggen er vooral grote kansen bij de zuiveringen op het gebied van energie. Het vergisten van slib en het opwekken van CO₂-arme elektriciteit en warmte met het vrijgekomen biogas, levert een flinke besparing op de inkoop van zowel gas als elektriciteit. In 2022 werd op onze objecten meer duurzame elektriciteit opgewekt dan ooit. Dit is te danken aan het feit dat 2022 een goed zonjaar was. Door de vele zonuren werd er in 2022 ruim 10% meer zonne-energie opgewekt dan het jaar daarvoor met hetzelfde aantal zonnepanelen.

1.3 Prijsontwikkelingen waren van invloed in 2022

Hoge inflatie is helaas weer terug in 2022. De kosten van energie en grondstoffen stegen in het jaar 2022 naar ongekende hoogten. Ook onze leveranciers kregen te maken met hogere materiaalkosten. In combinatie met personeelstekorten was bij Zuiderzeeland een forse prijsontwikkeling merkbaar. Het waterschap was voor het jaar 2022 een groot aantal contracten,

waaronder energie, meerjarig aangegaan, hetgeen de prijsontwikkeling enigszins temperde.

We zijn alert op de ontwikkelingen en de mogelijkheden om slimme keuzes te maken. Zo is onder andere de keuze gemaakt om het project voor de herinrichting van het buitenterrein naar achter te schuiven en is begin dit jaar de leningenportefeuille geherstructureerd, waardoor de lage rente voor een langere tijd is vastgelegd.

1.4 Jaarresultaat bedraagt 2,2 miljoen euro

Het jaar 2022 is afgesloten met een jaarresultaat van 2,2 miljoen euro. Dit jaarresultaat is gelijk aan het conceptresultaat in de schriftelijke mededeling aan de Algemene Vergadering (op Ibabs gepubliceerd in maart 2023, gekoppeld aan AV 9 mei 2023).

Het totale resultaat 2022 kan voor € 2,1 miljoen worden verklaard door hogere belastingopbrengsten en voor € 0,1 miljoen door lagere uitgaven op exploitatiebudgetten en kapitaallasten.

Het jaarresultaat bestaat uit een positief resultaat op de watersysteemtaak (ruim € 2,5 miljoen) en een negatief resultaat op de zuiveringstaak (bijna € 0,4 miljoen).

Belastingopbrengsten

De meeropbrengst aan belastingen wordt voor € 2,1 miljoen verklaard door de meeropbrengst watersysteemheffing gebouwd door hogere WOZ waardes en lagere kwijtschelding en oninbaarheid.

Investerings

Per programma is bij de paragraaf 'Wat heeft het gekost?' weergegeven wat de gerealiseerde investeringsuitgaven zijn t.o.v. de begrote investeringsuitgaven. Op totaalniveau is zichtbaar dat de jaaruitgaven voor speciale investeringen hoger zijn uitgevallen dan begroot. De belangrijkste verschillen zijn project Vissering (hogere uitgaven, uitgaven die gepland waren voor 2021, zijn vanwege vertraging gedaan in 2022) en Voortstuwers (begrote uitgaven hebben niet plaatsgevonden door besluitvorming dit project te stoppen). Bij de reguliere investeringen zijn uitgaven lager uitgevallen dan begroot, door o.a. het effect van SaaS (ICT-investeringen zijn verantwoord in de exploitatie) en het feit dat de uitvoering van investeringen voor een deel zijn doorgeschoven naar 2023. Dit leidt tot een beperkt voordeel op de kapitaallasten in 2023.

2.1 Jaarresultaat voor € 2.090.055 toevoegen aan de algemene reserve (watersysteemtaak) en voor € 506.913 onttrekken aan de tariefegalisatiereserve zuiveringstaak (punt 2a en 2b)

Het waterschap voldoet op alle in het reservebeleid opgenomen beleidskeuzes aan de referentiewaarde. We naderen echter het minimum van de referentiewaarde voor de totale reserves aan het einde van de planperiode (namelijk 25,1% van de referentiewaarde 25% - 40%). In het reservebeleid is opgenomen dat een bepaalde omvang van de algemene reserve noodzakelijk is om aan de gewenste totaalomvang van de reserves te voldoen. Een toevoeging aan de algemene reserve (watersysteemtaak) en onttrekking aan de tariefegalisatiereserve (zuiveringstaak) draagt (verder) bij aan de borging dat we niet door de ondergrens van de totale reserves heen zakken. Ten behoeve van de financiële toekomstbestendigheid van het waterschap stelt het college daarom voor om:

- het jaarresultaat voor de watersysteemtaak toe te voegen aan de algemene reserve watersysteemtaak (2,1 miljoen euro)
- het jaarresultaat voor de zuiveringstaak te onttrekken aan de tariefegalisatiereserve zuiveringstaak (0,5 miljoen euro).

Reservebeleid van het waterschap

In de AV van december 2022 is het schulden- en reservebeleid van het waterschap vastgesteld. Het doel van dit schulden- en reservebeleid is om een goede basis te leggen en te behouden voor een financieel toekomstbestendig waterschap. In het schulden- en reservebeleid zijn afspraken vastgelegd over hoe om te gaan met reserves, waarmee duidelijkheid wordt verschaft over welke spelregels de Algemene Vergadering hanteert. In het schulden- en reservebeleid zijn beleidskeuzes gemaakt, zoals de bandbreedte van de totale reserves en de minimale omvang van de algemene reserve en de tariefegalisatiereserve aan het einde van de planperiode.

Voor het totaal van de reserves is de referentiewaarde aan het einde van de planperiode (op dit moment het jaar 2026) tussen de 25% en 40% van de begrotingsomvang.

Stand van het eigen vermogen eind 2022 en eind 2026 en berekening van de totale reserves t.o.v. referentiewaarde

Het eigen vermogen aan het einde van 2022 bedraagt € 36,0 miljoen (zie paragraaf 7.2.3 van de jaarstukken 2022). Op basis van de onttrekkingen in de meerjarenraming in de B&MR 2023-2026 (AV november 2022) bedraagt het eigen vermogen aan het einde van 2026 € 26 miljoen. Het totaal van de programmalasten in 2026 bedraagt € 103,6 miljoen (B&MR 2023-2026, p. 53). De berekening is als volgt: € 26 miljoen / € 103,6 miljoen = 25,1% (t.o.v. referentiewaarde 25%-40%).

2.2 Jaarresultaat voor € 367.460 toevoegen aan de bestemmingsreserve Windpark Hanze (punt 2c)

Dit vormt de financiële verwerking van het AV-besluit van maart 2018, om opbrengsten vanuit Windpark Hanze op te nemen in een reserve, totdat het park in gebruik is genomen. In 2022 gaat het om € 367.460 aan opbrengsten.

2.3 Een bestemmingsreserve HWBP instellen en daaraan € 120.351 toevoegen vanuit het jaarresultaat (punt 2d)

Dit vormt de financiële verwerking vanuit het AV-besluit van oktober 2022 om de planuitwerkingsfase van de IJsselmeerdijk te starten. De verkenningsfase is afgesloten. In het AV-voorstel van oktober 2022 is over de financiële afsluiting van de verkenningsfase aangekondigd: "Na 1 november 2022 wordt de Verkenningsfase financieel afgerond. De verkenningsfase is efficiënt uitgevoerd en wordt afgesloten met een positief resultaat, waarbij geen projectbijdrage wordt geleverd en 0,2 miljoen subsidievoordeel ontstaat. In afwachting van nieuwe landelijke afspraken op dit punt, zal het college u bij de jaarstukken 2022 voorstellen om het werkelijke subsidievoordeel te parkeren in een bestemmingsreserve. Zo laat Zuiderzeeland zien serieus werk te maken van het alliantieprincipe 'solidariteit' en geen winsten te willen maken op een dijkversterkingsproject.". Het subsidievoordeel is in werkelijkheid uitgekomen op € 120.351.

Op landelijk niveau is een ambtelijke werkgroep ingesteld die nadenkt over een systematiek voor het omgaan met subsidievoordelen of niet gerealiseerde projectbijdragen. Ook wordt de Waterwet geëvalueerd, onder andere op dit punt. Als waterschap onderschrijven we het solidariteitsuitgangspunt van het HWBP en in afwachting van landelijke afspraken stelt het college u voor deze projectbijdrage te parkeren in een bestemmingsreserve.

2.4 Een bestemmingsreserve Afhandeling overcommittering POP3 instellen en daaraan € 109.250 toevoegen (punt 2e)

De AV heeft in februari 2019 ingestemd met het verstrekken van 6,7% overcommittering vanuit het waterschap op POP-3 subsidies. Hierdoor konden meer POP3-subsidies worden verstrekt dan het budget wat beschikbaar is, wetende dat in de praktijk projecten niet altijd volledig tot realisatie komen.

Het maximale overcommitteringsrisico is conform het AV-besluit voor 50% afgedekt in de begroting (€ 109.250 in 2022 en € 109.250 in 2023). Als bij de afrekening blijkt dat er sprake is van overcommittering dan zal aan het Waterschap gevraagd worden dat deel voor haar rekening te nemen. Als er geen sprake is van overcommittering dan zal er geen beroep worden gedaan op de hiervoor bij het waterschap gereserveerde middelen.

Op dit moment is er nog geen zekerheid over aanspraak op deze middelen. De middelen die in 2022 in de begroting zijn opgenomen zijn formeel vervallen in het jaarresultaat, omdat er in 2022 geen aanspraak op gemaakt werd. Dat is niet conform het voorstel (gelden beschikbaar houden ter afhandeling van de overcommittering) en het bij dit voorstel aangenomen AV-amendement (waarin gesteld is dat de middelen die niet gebruikt worden, worden ingezet voor extra waterkwaliteitsmaatregelen). Het college stelt u daarom voor om een tijdelijke bestemmingsreserve in te stellen voor deze gelden. Mocht er geen aanspraak gemaakt worden op de gelden dan zal de bestemmingsreserve worden ingezet voor extra waterkwaliteitsmaatregelen. Hiermee wordt invulling gegeven aan uw AV besluit uit 2019.

3.1 Opvolging niet afgeronde maatregelen

Bij de Bestuursrapportage 2022 (AV oktober 2022) wordt gekeken naar de maatregelen en de voortgang hierop. Bij het bepalen van deze voortgang wordt een inschatting gemaakt of een maatregel voor het einde van het jaar afgerond is of niet. Bij enkele maatregelen is gebleken dat de inschatting bij de Bestuursrapportage niet gehaald is, wat betekent dat ze niet volgens planning zijn afgerond. Hieronder worden deze maatregelen benoemd.

Programma	Maatregel	Toelichting en opvolging
Bestuur en omgeving	Niet afgeronde maatregel in 2022: Actualiseren en implementeren van de Waterschapsverordening inclusief legger en beheerregister (2022); Nieuw maatregel in 2023: In 2023 bereiden we ons voor op het implementeren van de Waterschapsverordening, inclusief legger en beheerregister.	De waterschapsverordening is in AV oktober 2022 vastgesteld. Doordat de inwerkingtreding van de Omgevingswet is verschoven naar 1 januari 2024, verschuift ook de implementatiedatum van de Waterschapsverordening. In aanvulling loopt in 2023 ook het project 'Legger op orde'. In dit project gaan we het leggerproces borgen, waarbij de taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd zodat de huidige legger consequent gemuteerd en vastgesteld wordt. Een nieuwe maatregel voor begrotingsjaar 2023 is voorgesteld.
Schoon, gezuiverd water	Niet afgeronde maatregelen in 2022: • verkennen van de mogelijkheid om AWZI Almere en AWZI Zeewolde klimaatneutraal te maken (2022) en dit – indien haalbaar en betaalbaar – te realiseren; Nieuwe maatregel in 2023: • In 2023 ontvangt de Algemene	Op 7 maart 2023 heeft de Algemene Vergadering ingestemd met de maatregelen voortkomend uit een update van de Integrale Aanpak Afvalwaterketen Zuiderzeeland. Daarmee zijn de verkenning om de beide AWZI's klimaatneutraal te maken afgerond. Op AWZI Zeewolde wordt een warmtepomp gerealiseerd en de beluchting geoptimaliseerd. Voor

	Vergadering een voorstel voor Almere Fit for the future (toekomstbestendigheid van AWZI Almere). In dit voorstel zullen ook de klimaatmaatregelen worden meegenomen.	AWZI Almere is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor het uitwerken van een plan voor zonnepanelen op afdekkingen en het terugwinnen van fosfaat als meststof. In het bestuursvoorstel Almere fit for the future wordt het volg opgenomen op de klimaatmaatregelen.
Schoon, gezuiverd water	Niet afgeronde maatregelen in 2022: • verkennen van de opwaardering van biogas naar groengas op de AWZI Dronten en AWZI Almere (2022) Nieuwe maatregel in 2023: Zie bovenstaande nieuw geformuleerde maatregel.	Op 7 maart 2023 heeft de Algemene Vergadering ingestemd met de maatregelen voortkomend uit een update van de Integrale Aanpak Afvalwaterketen Zuiderzeeland. Daarbij is een stapsgewijze aanpak besloten om biogas op te werken naar groen gas. In het ontwerp van Almere fit for the future wordt een groengas installatie met CO2 terugwinning opgenomen. In het bestuursvoorstel Almere fit for the future wordt het volg opgenomen op de klimaatmaatregelen.
Financiën, organisatie en informatie	Niet afgeronde maatregel in 2022: Tot eind 2022 werken we aan een nieuwe solide basis voor financieel/ondersteunende processen met gedigitaliseerde, transparante processen en systemen. Nieuwe maatregel in 2023: In 2023 werken we verder aan een nieuwe solide basis voor financieel/ondersteunende processen met gedigitaliseerde, transparante processen en systemen	Na de livegang per 1 januari 2023 van de nieuwe (geïntegreerde) financiële oplossing werken we in 2023 nog aan het verder optimaliseren hiervan, het borgen in de (beheer)organisatie, uitbreiden met een oplossing voor het ondersteunen van de planning en control cyclus en het uitfasen van de oude systemen.

De nieuw geformuleerde maatregelen worden betrokken in de P&C-cyclus van het jaar 2023. Dat betekent dat bovenstaande nieuwe maatregelen worden opgenomen in de Bestuursrapportage (AV oktober 2023).

4.1 De bestemmingsreserve Afwikkeling overcommittering POP3 ter beschikking te stellen ten behoeve van de overcommittering POP3

De Algemene Vergadering is bevoegd tot het *toevoegen* van middelen aan bestemmingsreserves en het *beschikbaar stellen* van de middelen. Dit zijn twee afzonderlijke besluihandelingen.

Bij beslispoint 2e wordt u voorgesteld een bestemmingsreserve Afwikkeling overcommittering POP3 in te stellen en daaraan € 109.250 *toe te voegen*. U wordt bij dit beslispoint (beslispoint 4) gevraagd deze middelen *beschikbaar te stellen* ten behoeve van de afwikkeling van de overcommittering. Mochten middelen overblijven van de overcommittering, ontvangt u een voorstel ter besteding van de middelen aan waterkwaliteit (conform het amendement aangenomen AV februari 2019).

Alternatief

Geen.

Risico's en kanttekeningen

In de paragraaf weerstandsvermogen van de jaarstukken wordt, zoals gebruikelijk, ingegaan op een aantal specifieke risico's.

Financiën en capaciteit

Na uw instemming met dit voorstel zijn de jaarstukken 2022 vastgesteld en wordt het resultaat bestemd conform het in dit AV-voorstel opgenomen voorstel, namelijk:

- a. € 2.090.055 toevoegen aan de algemene reserve (watersysteemtaak)
- b. € 506.913 onttrekken aan de tariefegalisatiereserve zuiveringstaak
- c. € 367.460 toevoegen aan de bestemmingsreserve Windpark Hanze
- d. een bestemmingsreserve HWBP instellen en daaraan € 120.351 toevoegen
- e. een bestemmingsreserve Afwikkeling overcommittering POP3 instellen en daaraan € 109.250 toevoegen

De nieuw geformuleerde maatregelen (n.a.v. de niet afgeronde maatregelen in 2022) worden betrokken bij de P&C-cyclus in 2023.

Tevens wordt u gevraagd de middelen in de reserve Afwikkeling overcommittering POP3 beschikbaar te stellen.

Doorwerking jaarresultaat 2022

Het jaarresultaat is geanalyseerd, waarbij voor de grootste afwijkingen is beoordeeld of hier sprake is van doorwerking naar 2023 en verder. Verschillende afwijkingen zijn reeds betrokken bij het opstellen van de begroting & meerjarenraming 2023-2026 of worden betrokken bij het begrotingsproces 2024-2027. Bijvoorbeeld de financiële afwijking door nieuwe regels voor SaaS-software (AV mededeling december 2022 en paragraaf 5.3 en 7.2.2 in de jaarstukken) en de aframing van budgetten voor beoordelen van de keringen (AV juni 2022, verwerking m.i.v. 2023) zijn of worden betrokken in het begrotingsproces. Wel geldt dat bijvoorbeeld inflatie- en loonontwikkeling en ontwikkeling van WOZ-waardes inschattingen blijven en altijd enige afwijking zullen hebben. We baseren ons voor dergelijke inschattingen op gerenommeerde bureaus (CPB, DNB) of GBLT.

Begrotingswijziging

Geen.

Communicatie

Na de besluitvorming in de AV zal een persbericht worden gepubliceerd.

Bijlagen

- a. Jaarstukken 2022 Waterschap Zuiderzeeland
- b. Accountantsverslag
- c. Controleverklaring